

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД «БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ»
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ
КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ КРИЗОВИЙ ЦЕНТР «СОЦІОТЕРАПІЯ»
ЦЕНТР ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ «АНКОР»
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК імені СТЕФАНА БАТОРІЯ
(Республіка Польща)

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТОСТІ
В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

08 жовтня 2024 року, м. Київ

УДК 155.9

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Соціально-психологічна підтримка особистості в умовах суспільних трансформацій» 08 жовтня 2024 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2024. 161с.

Друкується за рішенням Вченої ради
Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 11 від 21.11.2024 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Оксана СЕРГЕСНKOBA, завідувач кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Олена ЛИТВИНЕНКО, завідувач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, доцент.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Олена СОРОКІНА, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук, доцент.

Ярослав КОРКОС, викладач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор філософії з спеціальності 053 Психологія.

Ганна СОБЧАК, викладач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

У збірнику тез наукових доповідей висвітлено наукові та прикладні аспекти соціально-психологічної допомоги особистості; соціально-психологічну допомогу постраждалим під час кризових подій та військового конфлікту; особливості психологічної культури та просвіта у воєнний та повоєнний час; психологічну парадигму у розбудові інклюзії в освітньому просторі.

© Факультет психології,
соціальної роботи та
спеціальної освіти

О. А. Сорокіна, О. М. Кушнір ПСИХОПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	121
О. П. Таран, А. С. Блажко ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛОГОПЕДИЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КРИЗОВИХ УМОВАХ.....	123
О. П. Таран, Н. В. Панченко ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ СИМВОЛДРАМИ У СУПРОВІД КЛІЄНТІВ З ПАНІЧНИМИ АТАКАМИ.....	124
О. Р. Ткачишина ДО ПРОБЛЕМИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я.....	126
О. Р. Ткачишина, І. С. Контар АРТ ТЕРАПЕВТИЧНІ ПРАКТИКИ В РОБОТІ З ОСОБАМИ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	128
К. Ю. Хорошун ПАРАСОЦІАЛЬНІ СТОСУНКИ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ШАНУВАЛЬНИКІВ КОРЕЙСЬКОЇ ХВИЛІ В УКРАЇНІ.....	129
Л. Шинкарьова РОЗВИТОК АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДРУЖИН УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ ПІД ЧАС КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ.....	131

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 3. ПСИХОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ТА ПРОСВІТА У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ЧАС

Н. М. Бабич, К. О. Тичина МІЖОСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ У СІМ'ЯХ, ЩО ВИХОВУЮТЬ ДІТЕЙ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЦАМИ, ПІД ЧАС КРИЗОВИХ ПОДІЙ І ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ.....	133
О. М. Денисюк, Я. Ю. Загупіна-Візер СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.....	135
К. Дробот МЕТОД «MUSIC MEDIATED INTERVENTION» У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РАС ДО СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....	136
О. В. Іваскевич НАСТІЛЬНО-РОЛЬОВІ ІГРИ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ АДАПТИВНОСТІ У ЛЮДЕЙ, ЩО ПЕРЕЖИЛИ ТРАВМУЮЧІ ПОДІЇ.....	138
В. П. Кутішченко, О. О. Немикіна ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ КРИЗИ СЕРЕДИНИ ЖИТТЯ У ЦИВІЛЬНИХ ЧОЛОВІКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	140
В. П. Кутішченко, М. Д. Соколовська ПРОБЛЕМА ЧИННИКІВ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	142

В. П. Кутішенко, м. Київ,
v.kutishenko@kubg.edu.ua

М. Д. Соколовська, м. Київ,
mdsokolovska.fpsrso23m@kubg.edu.ua

ПРОБЛЕМА ЧИННИКІВ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Постановка наукової проблеми. Соціально-економічна нестабільність, зростання соціальної нерівності та вплив деструктивних соціальних явищ, таких як війна, економічна криза, розпад сімей тощо, сприяють поширенню проявів агресії серед різних верств населення, у тому числі, серед студентської молоді. Такі негативні тенденції потребують детального наукового аналізу проблеми агресивної поведінки студентів. Адже студентська молодь в найближчому майбутньому повинна стати авангардом розбудови демократичної держави заснованої на ціннісних принципах та ідеях конструктивної міжособистісної взаємодії.

Мета публікації полягає у висвітленні результатів теоретичного аналізу сучасних психологічних досліджень щодо чинників агресивної поведінки студентів.

Виклад основного матеріалу. У контексті нашого дослідження цікавими є наукові розробки N. Salima та співавторів, які досліджували чинники агресивної поведінки серед румунських та індійських студентів. Науковцями було встановлено, що значний вплив на появу такої поведінки мають сімейні проблеми студентів та вживання ними алкоголю. Окрім того, було встановлено гендерні відмінності в проявах агресивної поведінки. Так, за результатами їхнього дослідження, хлопці демонструють значно вищий рівень фізичної, вербальної та соціальної агресії порівняно з дівчатами [6]. Така ж тенденція була зафіксована у дослідженні M. Ami та співавторів, які також виявили, що юнаки мають більший рівень фізичної та вербальної агресії [4].

Згідно отриманих результатів у масштабному дослідженні M. Sharma та P. Marimuthu, рівень агресивності залежить від віку студентів. Так, було встановлено, що рівень агресивності був вищим серед респондентів віком 16-19 років, порівняно з тими, хто належав до вікової групи 20-26 років. Найбільш поширеними формами агресії серед досліджуваної групи було вербальне насильства, зокрема, образи та нецензурна лексика. Фізична агресія стосовно однолітків також була зафіксована серед учасників дослідження, але здебільшого характерна для хлопців, ніж для дівчат. Окрім цього, автори дослідження виявили низку чинників, що підвищують ризик появи агресивної поведінки серед молоді, а саме: фізичне насильство в дитинстві, зловживання алкоголем, негативний вплив однолітків, насильство в сім'ї, навчальні труднощі, психологічні проблеми (включаючи синдром дефіциту уваги та гіперактивності), підозрілість, відчуття самотності, порушення настрою, негативний досвід дитинства, а також вплив телебачення та ЗМІ [7].

Узагальнення досліджень О. Волянської, Н. Невякіної, В. Оверчук дозволили виокремлюють такі зовнішні чинники, які провокувати агресію в студентському середовищі: конфлікти між студентами, конкуренція, соціальний тиск, стрес,

надмірне вживання алкоголю та наркотиків, нездоровий спосіб життя, невдачі та розчарування, нерівність та дискримінація, зловживання владою, відсутність соціальної підтримки[1;2;3]. Н. Нев'якіна зосереджує увагу на внутрішніх психологічних чинниках, що спонукають до негативної поведінки, таких як: прагнення до самоствердження, особливо в умовах обмежених комунікативних навичок; потреба у захисті та безпеці; бажання компенсувати незадоволені потреби; використання агресії як інструменту для досягнення цілей; фізіологічні та психологічні фактори, такі як особливості нервової системи, типу темпераменту, психологічного стану та соматичного стану [2].

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, агресія студентів - це складне психологічне явище, що визначається взаємодією біологічних, психологічних і соціальних чинників. Саме тому важливо створити безпечне та підтримуюче середовище для студентів, а також формувати у них комплекс психологічних характеристик, які допоможуть їм конструктивно долати власні агресивні прояви.

Список використаних джерел:

1. Волянська О. В. Проблема агресивної поведінки підлітків: фактори та механізми соціалізації. Вісник Національного університету Юридична академія України імені Ярослава Мудрого. 2016. №3. С.117-134.
2. Нев'якіна Н. Профілактика насильства та агресії. Семінар-тренінг для педагогів. Психолог. 2019. № 12. С. 84-96.
3. Оверчук В. А. Реабілітаційна психологія: навчальний посібник для студентів ВНЗ. Вінниця: Міленіум, 2007. 295 с.
4. Ami M., Sankar R., Raghavi R., Chinmaya B. Aggression among annamalai university students. Glob j intellect dev disabil. 2017. №1(3) P. 1-5.
5. Potirnichea N., Enacheb R. G. Social perception of aggression by high school students. ScienceDirect.Procedia - Social and Behavioral Sciences 2014. №127. P. 464 — 468.
6. Salimi N., Karimi-Shahanjarini A., Rezapur-Shahkolai F., Hamzeh B., Roshanaei G., Babamiri M. Aggression and its predictors among elementary students. 2019. Jul; 11(2): 159-170.
7. Sharma M. K., Marimuthu P. Prevalence and Psychosocial Factors of Aggression. Indian Journal of Psychological Medicine. 2014. 43 P. 48 - 53

В. А. Литвиненко, м. Київ,
vv.lytvynenko@kubg.edu.ua

Ю. В. Нечваль, м. Київ,
yvnechval.fpsrso23m@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОПИСОВОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ МЕТОДОМ МНЕМОТЕХНІКИ

Постановка наукової проблеми. Формування описового мовлення є важливим етапом у розвитку комунікативних здібностей дитини, оскільки воно забезпечує